

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATI KO‘RSATKICHLARI**Rustamov Muhammadazizxon Ulug‘bekjon o‘g‘li**

Qo‘qon universiteti talabasi

rustamovmuhammadazizxon@gmail.com**Abdulhamidov Sarvarbek Akramjon o‘g‘li**

Qo‘qon universiteti talabasi

sarvarabdulhamidov019@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur tezisda O‘zbekiston Respublikasidagi eksportning tashqi savdo aylanmasi unda mamalakatdagi tadbirkorlarga berilgan imkoniyat hamda iqtisodiyotga ta‘siri to‘g‘risida statistik tahlillar o‘tkazilgan.

Kalit so‘zlar: Tashqi savdo, eksport, investitsiya, tashqi savdo aylanmasi, savdo balansi, tadbirkorlik, tadbirkorlar

Kirish. So‘nggi yillarda, mamlakatimizda tashqi iqtisodiy faoliyatni rivojlantirish, xorijiy mamlakatlar bilan savdo-iqtisodiy aloqalarni kuchaytirish, unda yuqori sifatli raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish asosida jahon bozorlaridan mustahkam o‘rin egallash va shu orqali milliy iqtisodiyotning eksport salohiyatini oshirishga qaratilgan iqtisodiy islohotlar faol ravishda amalga oshirilmoqda. O‘zbekiston Respublikasining tashqi iqtisodiy aloqalarning rivojlanishi ko‘p jihatdan milliy iqtisodiyotning eksport salohiyatini yanada oshirish hamda mavjud imkoniyatlardan samarali foydalanishga bog‘liqdir.

Shuningdek, O‘zbekiston qonunchiligiga tashqi savdo aylanmasiga doir bir qator qaror va farmonlar kiritilgan. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev tashabbusi bilan qabul qilingan O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 23.04.2019 yildagi PQ-4297-son **“Tashqi iqtisodiy faoliyatni amalga oshirishda ma‘muriy tartib-taomillarni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”** [1]. Bu borada mamlakatimizda tashqi iqtisodiy faoliyatni liberallashtirish, eksport salohiyatini kuchaytirish, investitsiyaviy jozibadorlikni oshirish va bojxona ma‘muriyatchiligini takomillashtirish bo‘yicha izchil chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Bunday chora tadbirlar mamlakatimizni iqtisodiy jihatdan o‘shishiga hamda mamalakatlar bilan yaxshi iqtisodiy aloqalar olib borilishiga xizmat qilmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 14.03.2024 yildagi PQ-126-son **“Tashqi savdo va hududiy sanoatni rivojlantirishda tadbirkorlar birlashmalarining rolini yanada oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”** [2]. Bunday qaror farmonlar mamlakatdagi tadbirkorlik sub‘yektlarining rivojlanishida o‘z samarasini bermoqda. Bugun globallashuv zamonida tadbirkorlar yanada kengayishni, jahon bozoriga chiqishni istaydi. Bunday vaziyatda o‘z-o‘zidan u xorijlik hamkasblari bilan hamkorlik qiladi, import yoki eksport shartnomalari imzolaydi, xorijiy valyutada oldi-berdi qiladi. Bunday sharoitda xorijiy valyutadagi kreditlar uchun ham kafillik berilishining yo‘lga qo‘yilayotgani tadbirkorlarga yangi imkoniyatlar eshiklarini ochadi. Ko‘plab muammolarni hal qilishga yordam beradi. Mamlakatning iqtisodiy o‘shishiga o‘z navbatida YaIM ga qo‘shadigan hissasi yuqori albatta.

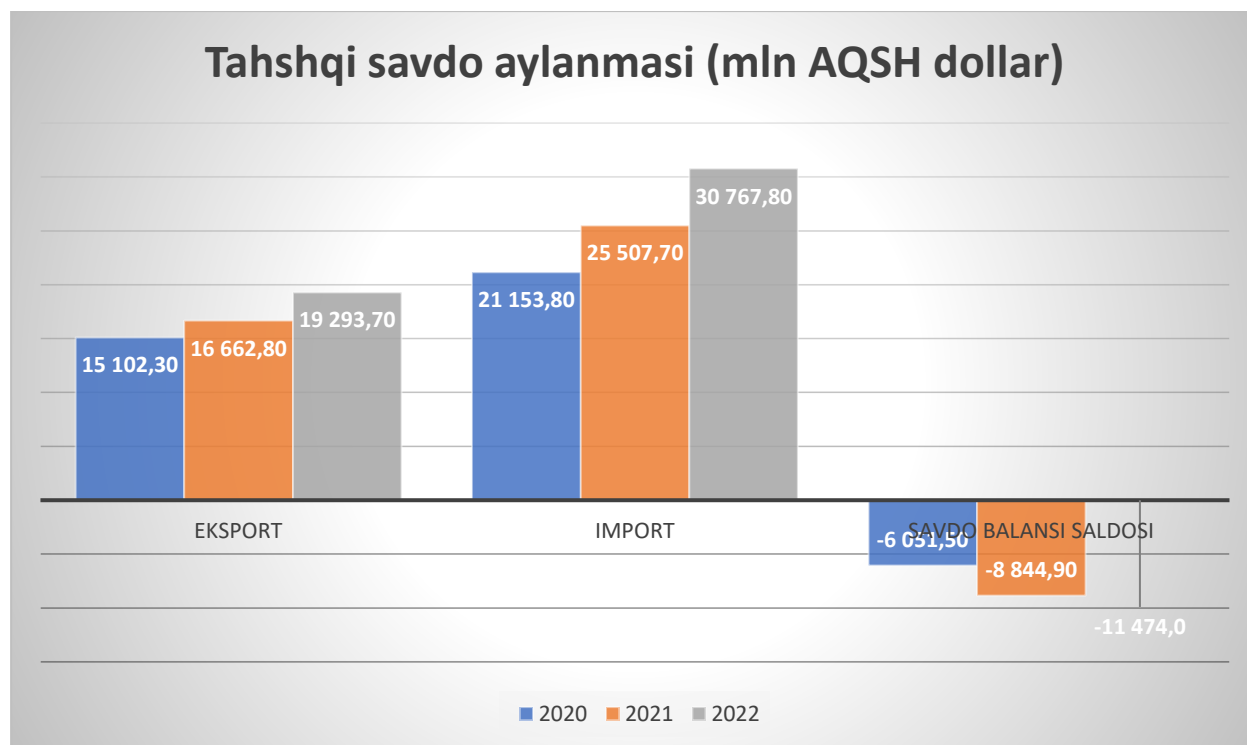
O‘zbekiston Respublikasi tashqi savdosi

Ko‘rsatkichlar	2020	2021	2022
mln.AQSH doll.:			
Tashqi savdo aylanmasi	36 256,1	42 170,5	50 061,5
eksport	15 102,3	16 662,8	19 293,7
import	21 153,8	25 507,7	30 767,8
<i>savdo balansi saldosi</i>	-6 051,5	-8 844,9	-11 474,0

Yuqoridagi jadvalga ko‘ra, O‘zbekiston Respublikasini Tashqi savdo aylanmasi (mln. AQSH dollar)da ko‘rsatib o‘tilgan. Tashqi savdo aylanmasi 2020 yilda atiga taqriban 36 mln.AQSH dollarini tashkil etgan bo‘lsa, 2021 yilgacha faqatgina keskin o‘shishni boshdan kechirdi hamda taqriban 42 mln. AQSH dollarini tashkil etdi. Bu ko‘rsatkich 2022 yillarda taqriban 50 mlngacha o‘shishi kuzatildi.

Eksport 2020 yilda atiga taqriban 15 mln. AQSH dollarini tashkil etgan bo‘lsa, 2021 yilgacha faqatgina keskin o‘shishni boshdan kechirdi hamda taqriban 16.5 mln. AQSH dollarini tashkil etdi. 2022 yillarda taqriban 19 mln. AQSH dollarigacha o‘shishga erishildi.

Import so‘nggi 3 yil davomida o‘shish kuzatildi. 2020 yilda atiga taqriban 21 mln. AQSH dollarini tashkil etgan bo‘lsa, 2021 yilgacha faqatgina keskin o‘shishni boshdan kechirdi hamda taqriban 25 mln.AQSH dollarini tashkil etdi. Bu ko‘rsatkich 2022 yillarda taqriban 30.5 mln.AQSH dollarini tashkil etdi.

Xulosa. Xulosa o‘rnida ta’kidlash lozimki, milliy iqtisodiyotda eksport qiluvchi korxonalarni rag‘batlantirish va raqobatbardosh mahsulotlarning eksport qilinishini kengaytirish, to‘g‘ridan-to‘g‘ri chet el investitsiyalarini jalb qilish hamda jahon iqtisodiyotiga integratsiyalashuvni kuchaytirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar ushbu yo‘nalishda barqaror iqtisodiy o‘shishga erishishning muhim omili bo‘lib xizmat qiladi.

Bu esa o‘z o‘rnida iqtisodiyotning qon tomiri bo‘lgan tarmoqda so‘ngi uch yilda ko‘rsatkichlari orqali o‘z isbotini topmoqda. Kichik biznes sohasida moslashuvchanlik jarayoni o‘rta va yirik bizneslarga qaraganda bir muncha oson bo‘lganligi sababli, COVID-2019 pandemiyasi davridan so‘ng bu tarmoqda o‘shishga erishilganligini kuzatish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 23.04.2019 yildagi PQ-4297-son “TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNI AMALGA OSHIRISHDA MA’MURIY TARTIB-TAOMILLARNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH CHORA-TADBIRLARI TO‘G‘RISIDA” <https://lex.uz/ru/docs/-4302716>
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 14.03.2024 yildagi PQ-126-son “TASHQI SAVDO VA HUDUDIY SANOATNI RIVOJLANTIRISHDA TADBIRKORLAR BIRLASHMALARINING ROLINI YANADA OSHIRISH CHORA-TADBIRLARI TO‘G‘RISIDA” <https://lex.uz/uz/docs/-6838934>
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi “2022-2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-sonli Farmoni.
4. <https://researchedu.org/index.php/openscholar/article/view/3685> “Xalqaro Iqtisodiy Integratsiyani Kengaytirishda Tashqi Savdo Aloqalarini Rivojlantirish Yo‘nalishlari” Umida Asanaliyevna Yuldasheva : TMI, “Xalqaro moliya-kredit” kafedrasida dotsenti, PhD; Aziz Tolipovich Raxmatov TMI magistranti
4. Daley E. (1996) Beyond Growth: The Economics of Sustainable Development, Boston, Massachusetts: Beacon Press
5. <https://daryo.uz/2023/11/20/ozbekistonda-endi-tadbirkorlar-xorijiy-valyutadagi-kreditlari-uchun-ham-kafillik-olish-mumkin>